

TRANSILVANIA.

FOI'A ASOCIATIUNEI TRANSILVANE

PENTRU

LITERATUR'A ROMANA si CULTUR'A POPORULUI ROMANU.

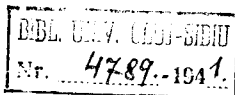
ANULU ALU IX-^{LEA}

1876.

Editoriu: comitetulu asociatiunei.

Redactoriu: secretariu alu asociatiunei G. Baritiu.

BRASIOVU.

In tipografi'a Römer & Kamner.

SUMARIULU

materiiloru coprinse in cursulu acestui anu. 1876.

	Nr. foliei		Nr. foliei
† Baseric'a romanésca in lupta cu reformatiunea de G. Baritiu (fine din a. 1875)	1	Organisarea sisthemului militariu alu Romaniei, de G. Anghelescu	11
Adaose, adnotatiuni si ræctificari la Istori'a regimentului alu II-lea romanescu, de unu Veteranu	1 2 3	Jidovulu talmudistu, de profess. dr. Aug. Rohling	11 12 13
Documente istorice dein anulu 1848-9, continuare din a. 1875, dela Nr. 1. inainte in mai multi Nri, colectiunea canonicului prepositu Stef. Moldovanu.		Discursulu dlui I. P. Maioru in adunarea gen. dela Deda	12
Testamentul dlui Ioanu Tilie	1	Fabric'a de catranitie din Paraidu, studiu industriariu, de B. M. D. Basiota	13
Scurta descriere a unoru evenimente intemplete in muntii apuseni ai Transilvaniei cu comunele Buciumu, Abrudu-Satu, Carpinisiu si despre Catharina Varga, de protopopulu Simionu Balintu	2	Instructiune asupra servitiului in campania, trad. de maiorulu Nichita Ignatu	13 14 15 16 17 18
Probleme a caroru deslegare o luase asociatiunea nóstra asupra'si indata dela inceputu din 1861, de Red.	3	Academi'a scientifica magiara din Ungari'a	14
Comptulu su comptabilitatea, de G. Nitiescu	3 4	Despre burse su asia numitu stipendia	~~14~~
Filosofi'a poporului, de Red.	4	Cuventarea Domnului Carolu I. in favórea scoleloru Tirani'a turcesca	15
Colectiune de proverbe, de Baronzi	4 5	Programulu siedentieloru adunarei generale a asoc. transilvane	16
Epistola adressata drului M. G. Obedenariu la Parisu, cu respectu la cartea titulata La Roumanie economique etc., de Red.	5	Discursulu presiedentelui asoc. trans. Iac. Bolog'a la deschiderea adunarei generale	17
Cuventulu Misteriu si derivatele sale	6	Revista literaria, recensiu despre diariulu Baseric'a orthodoxa romana	17
Cuventulu Mocanu	6	Romanulu in poesi'a sa poporale, studiu asupra futurorur ramilorur poesiei pop. rom., de dr. profes. Grig. Silasi	18-23
Lupt'a intre scol'a germana si francesã in Romani'a si discursulu lui Vas. Boerescu contra T. Maiorescu in acésta cestiu	6	Teori'a lui Rssler despre originea romaniloru combatuta si infranta prin prof. Jung, recens. de Red.	18
Ministru si ministeriu	7	Agricultur'a si comerciulu in Romani'a	18 19 20
Ceva despre Bucovin'a (articlu de mare merit)	7 8	Cuventare la parastasulu mitrop. A. br. de Siagun'a de Zach. Boiu	19 20
Fabric'a de charteia mecanica dela Zernesci, de Red.	7	Raportu despre activitatea comitetului asoc. transilv. in 187 $\frac{5}{6}$ de secret. dr. D. P. Popoviciu	21
Lovitura noua data societatei academice romane, de Red.	8	Calindariulu superstitionei, studiu ethnograficu comparativu	22
Cunoscintie din istori'a si viéti'a turciloru, dupa principele Dim. Cantemiru, trad. de dr. Ios. Hodosiu	8 9	Dissertatiune despre stricatiunea vinarsului, de Zevedeiu Murasianu	23
Avutiile in Angli'a, micu studiu comparativu	8	Apellu catra istoricii si toti barbatii de sciintia, membrii ai asociat. trans. de Red.	23
Dela sorgentele Ternavei mari, studiu nationale, de B. M. D. Basiota	9 10	Despre P. Vasvãri unulu din insurgenti, de G. Filipu	23
Articlii militari: Necessitatea unei armate, de G. Boranescu	9 10	Discursulu locotenentului I. V. Barcianu despre statulu militariu	24
Poporulu romanescu si poporulu secuiescu, studiu comparativu de Klitos (pseudonimu)	11 12	Proiectu de lege contra celoru neinsurati	24
		Ratiociniile fond. asociat. trans.	24

Processele verbali ale comitetului asociatiunii transilvane, precumu si publicatiunile despre incassari de bani la fonduri, se vedu trecute tóte pe fia-care luna in ordinea in care au ajunsu acelea dela comitetu la redactiune.
Processulu verbale su protocollulu adunarei generale a XV-ea tienute in 1876 la Sibiiu, se afla in Nrii 19-20.

Bibliografii, su adeca anuntiiuri literarie se vedu si in anulu acesta publicate cu si fora recensiu, mai preste totu. Redactorulu sciendu bine, cã ori ce anuntiiuri, fia si bibliografice, care se punu in diarie politice, sunt taxate de catra fisculu tieriei destulu de scumpu, (cã si cumu ar avea cineva de scopu se inpedeco si prin acestu midiu locu latirea cunoscintieloru si a literaturiei), cu atatu afla mai necessariu a'si castiga pe fia-care anu carti romanesci asia de multe, pre catu ii permitu lui poterile si'lu ajuta connexiunile sale cu barbatii de litere si scientie ai natiunei nóstre. Elu adeca crede, cã latirea lecturiei in limb'a nóstra nationale intre sute de mii si milióne de romani, este una dein principalile conditiuni de existenta nationale si de prosperitate; de aceea nu crutia nimicu, ori-candu e vorba se aduca la cunoscintia lectoriloru vre-unu productu literariu, fia de frunte, fia si mai mediocru, pentru-cã nu toti potu se fia Ciceroni si nici Maroni, si apoi marele filosofu Leibnitz sciã bene ce a intielesu elu dicundu: Nu este nici o carte asia de reu scrisa, cã se nu pociu invetia ceva bunu din ea. La noi inse pe anu ce merge, esu totu mai multe carti bune si folositorie, care aru meritã cã se traga tóta atentiunea nóstra asupra loru.

Acésta fôia ese
cato 3 côle pe luna
si costa 2 fiorini v. a.
pentru membrii aso-
ciatiunei, éra pentru
nemembrii 3 fr.
Pentru strainatate
1 galbenu cu porto
postei.

TRANSILVANI'A.

Fôia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana
si cultur'a poporului romanu.

Abonamentul se
face numai pe cate
1 anu intregu.
Se abonédia la Comi-
tetulu asociatiunei in
Sibiiu, séu prin posta
séu prin domni co-
lectori.

Nr. 1.

Brasiovu 1. Ianuariu 1876.

Anulu IX.

Sumariu: Baseric'a romanésca in lupta cu reformatiunea. (Fine.) — Adaoase, adnotatiuni si rectificari la istori'a regim. alu II. romanu. — Documente historice din 1848 et 1849. (Urmare.) — Procesu verbale. — Testamentu dlui Ioanu Titie. Consemnarea baniloru incursi. — Bibliografia.

Baseric'a romanésca in lupta cu reformatiunea.

(Fragmentu historicu cititu in sied. societatei acad. romane
dein ¹²/₂₄ Sept. a. c.)

(Fine.)

Acea lupta desperata deintre mitropolitu si calvini, care durase aprópe 24 de ani, trebuea se se termine odata intr'unu modu órecare. Ea se si terminà, inse in modulu celu mai tragicu pentru mitropolitu, baserica, cleru si natiune. Védiendu calviniu cà pe cale drépta nu mai potu resturna pe Sava II. care acumu era cunoscutu si in afara la curtile dela Vien'a, Moscu'a, Cracovi'a, Bucuresci si Iassi, se punu pe intrige. Doi renegati, anume Vladu Secuiu, consangénu de aprópe alu mitropolitulu si Stefanu Nalatiu, ómeni rapaci, carii insetá dupa averea mitropolitulu, conspira cu superintendentele calvinescu, si castiga pe unu blastematu de popa romanescu dein Vinti'u-de-diosu, cà se marturisésca in contr'a lui Sava, cà ar' fi avutu a face cu un'a muliere, ilu denuntia la principe si jura in capulu lui. Indata dupa aceea Thofeus midiuocesce mandatu de arestu in' contr'a lui Sava si a fratelului seu. Mitropolitulu era betranu si suferea greu de podagra in patu. Cu tóte acestea, inimicii sei ilu punu pe unu caru si'lu ducu dela A. Iuli'a la Ernota (camu cale de 1 di), unde petrecea principele Apaffy cu tóta curtea si cu consiliarii sei. Pe Georgie ilu dimittu, inse sub conditiune, cà se descopere averile sale si ale frate-scu. Georgie se folosi de libertatea sa cà se alerge pe la magnatii tierעי, cà dóra ar' putea se scape dela martiriu pe frate-scu. Dein combinarea unoru documente esse, cà Georgie castigase pe mai multi magnati dein oppositiune in partea fratelului seu, nu inse pe majoritatea consiliariloru. Intrigele si cercetarile impreunate cu tortura au duratu multu. De una parte tiranii cerea dela Georgie sume mari de rescumperare pentru capulu mitropolitulu, éra de alt'a pe acesta 'lu fortiá cà se'si abjure credenti'a sa religiósá; dara Sava, care era bunu theologu, se apará cu sententie dein S. Scriptura. In fine dupa-ce Georgie scapà cu ochii scaldati in lacrimi prin passulu Vulcanu in Romani'a mica si de acolo dreptu la Pórt'a otomana, calviniu luara pe mitropolitulu Sava si'lu batura in-

fricosiatu. Mich. Cserei, unulu deintre cei mai buni chronicari ai acelei epoce, de si boiaru calvinu si elu, totusi descrie acelu casu cu péna irritata si camu cu acestea cuvente: Principele cá omu simplu ce era, crediù tóte. Pe Georgie ilu tramisera cà se mai adune dein Romani'a trei mii de taleri bani de rescumparare, éra vediendu cà nu mai vene, scósera pe bietulu archiereu nepotentiosu si innocente numai in camasia si ismene, apoi atàta 'lu batura cu biciulu, pàna candu se rupsera de pre elu camasi'a si ismenele si'i cadiù carnea de pre siediutu, dein care cauza nu'si mai potea tiené nici necessitatele firesci, ci le facea sub elu, pàna ce in fine trebui se móra de acelea batai, éra averile lui le inpartira intre' ei Vladu Székely si Stefanu Nalatiu. „Neaudita crudelitate fiorósa si paganésca,“ adaoage Cserei, apoi inchiaie spunendu, cà Sierbanu voda dein Romani'a fusese decisu a nu lasa lucrulu acela neresbunatu, si cà elu nuntiasse principelui Apaffy, cà de l'ar costa pàna la una suta de mii de taleri, va midiuocf la sultanulu detronarea lui; dara curendu dupa aceea Sierbanu morí. In conventiunea inchiaieta in 21. Aug. 1681 la Constantinopole intre Const. Brancovanu, pe atunci agente diplomaticu (Kapu-Kiehaia) alu lui Sierbanu-Cantacusinu si intre doi magnati ardeleni refugiatu, anume Vladu Ciacu*) si Christoforu Pascu, acestia se obliga, cà déca isi voru ajunge scopulu (adeca de a resturna pe Apaffy), voru lucra pentru restaurarea drepturiloru basericei romanesci si reasiedierea mitropolitulu Sava II. in scaunulu si honórea sa. In altu documentu acelasu Vladu Ciacu pune juramentu pe numele Santei Treimi càtra G. Brancovicu, pe care'lu numesce nepotu, cà va lucra pentru acelasu scopu cu elu. nedespartitu, pe viétia pe móрте. Aici este de insemnatu, cà Georgie scapase pe acesta si pe mai multi boieri transilvani cu mari sacrificia dein captivitatea turcésca.

Incercarile de a resbuna martiriulu lui Sava II. au remasu pentru atunci desierte, éra inimicii au mersu inainte. La mandatulu superintendentelului ungurescu alu calviloru se convocà sinodu mare dein protopopi si preoti, cà se judece pe mitropolitulu

*) Strabunu alu familiei comitiloru Csáki din dilele nóstre.

loru si se aléga pe altulu. S'a intemplatu si acumu intoema cá cu mitropolitulu Ilie Iorestu. Sinodulu adunatu la comanda, degradà pe mitropolitulu Sava, éra in loculu lui alese pe Iosifu Budeanu, pe care'lu si confirmà Apaffy totu sub conditiunile specificate mai in susu, formulate in 19 puncte, 'si' i luà juramentulu pe acelea. Acea diploma de confirmatiune pórtá dat'a dein 28. Dec. 1680.*)

Dein una diploma a imperatului Leopoldu I. dein 7. Iuniu 1683 aflamu, cá mitropolitulu Sava II. pâna in acelu anu se mai aflá in viétia, pentru-cà imperatulu ilu inaltia pe elu si pe frate seu Georgie la rangulu de baronu; dara dein alta diploma imperat. dela 20. Sept. 1688 se pare cá intr'aceea morise. Mosii nostrii septuagenari ne spunea dein cele ce scia si ei dela mosii loru, cá mitropolitulu Sava II. fusese batutu odata cu vena de bou in curtea resiedentiei dein Blasiu, care pe atunci era proprietate a dómnei Anna Bornemissa soci'a principelui M. Apaffy, unde acesta petrecea bucuros dein caus'a aerului si a vinului bunu. Atunci martirulu Sava scolandu-se dela pamentu a disu cuventele acestea: Dumnedieule alu parentiloru nostrii, fá cá pamentulu acesta pe care se versa sangele meu, se ajunga in proprietatea romaniloru! Dupa 58 de ani resiedenti'a dela Blasiu si dominiulu ce'i apartiene, era alu statului, dela care trecù priu diploma de donatiune imperatésca, in possessiunea unei mitropolii romanesci cu manastire, la care successive se adaosera diverse institute nationali si religiose, precumu seminariu de clerici, scóle primarie, gimnasiu, liceu, scóla pedagogica, scóla de fetitie s. a. Piós'a posteritate venerédia acelea cuvente ale lui Sava cá profetia implinita.

In scurtulu periodu dela 1680 pâna la 1692, in care anu cas'a de Habsburg luase Transilvani'a in possessiune, au mai fostu patru mitropolitii in Alb'auli'a. Acumu inse situatiunea se schimbasesc cu totulu. Imperatulu Leopoldu ajutat de regele Poloniei si de alti domnitori christiani, cu comandanti buni, precum au fostu unu Carolu de Lotharingi'a, Ludovicu de Bavari'a, unu Stahremberg, Veterani, mai apoi Eugeniu de Sabaudi'a, dupa mai multe batalii dein cele mai crunte, scóse pe turci dein Buda si dein partea cea mai mare a Ungariei pâna in Banatu; in fine puse man'a si pe Transilvani'a; dara cá se o póta tiené, a crediutu cá este indispensabile de a restabilí catholicismulu si a infrange cornulu reformatiloru. Se proclamà si sanctionà, cu adeveratu, egalitatea de drepturi a celor patru confessiuni, se reservà inse si dreptulu fia-careia de a face proseliti càti s'ar poté mai multi. Atunci cardinalulu Leopoldu Collonich archiepiscopulu pimate alu Un-

*) A se vedé acésta diploma in Acte si Fragmente p. 60 et seqq., insocita de notele dlui Cipariu. Aceeasi diploma se retipari si in Arhivu Nr. 32 dein 5. Febr. 1870. Lectoriulu va face fórte bene, déca o va cauta si pe acésta la locurile citate, unde va vedea si pretiosele note ale dlui Cipariu.

gariei, luandu in ajutoriu pe iesuiti, se apucà de lucru cu maneci resfrante pâna in cotu. In acelasu tempu elu invità si pe clerulu romanescu cá se adópte cele patru puncte ale uniunei stabilite odenióra in sinodulu dela Florenti'a. Acuma se porní una din luptele cele mai inversiunate între catholici si calvini; dara poterea luptei curgea mai virtosu impregiurulu basericeii romanesci. Catholicii promitea clerului romanescu ceriu si pamentu, egalitate perfecta de drepturi, infrenarea tiraniei calvinesci, protectiune valorósa dein partea imperatului, donatiuni de mosii, institute de cultura. Catholicii 'si' propusera, cá inainte de tóte se traga la se-ne pe romanii cei calviniti definitivu, adeca pe nobilime, si se desfintiedie episcopi'a calvinésca, care se aflá in districtulu Fagarsiuului, apoi se incépa si cu poporulu. Calvinii necumu se céda in punctulu acesta, dara 'si' aparà cu ambele bracia jurisdictiunea nu numai preste popii si romanii cei calviniti, ci si cea usurpata in modu tiranicu preste mitropolitulu si cleru càtu mai remasese in credinti'a vechia. Despre acea resistentia cerbicósa a calviniloru ne remasera dóue documente fórte interesante. Mitropolitulu Theofilu denumesce in 9. Aprile 1697 pe pop'a Ioanu de protopopu la Hunedóra; dara noulu protopopu nu póte intra in oficiulu seu fara confirmarea dela superintendentele calvinescu. Acesta 'lu confirma, inse cu conditiune, cá se mérga se'i depuna lui juramentu; cu acea ocaziune apoi avù in pertinenti'a de a se subscrie si elu, precum se subscriá si antecessorii sei, adeca: (L. S.) Veszprémi István, erdélyi reformatus magyar és oláh Püspök m. p.; roman. (L. S.) Stefanu Veszprémi, episcopu reformatu magiaru si romanescu dein Transilvani'a m. p.*)

In fine mitropolitulu Theofilu vediendu, cá nu mai este altu modu de a'si salva baserica de calvinia, si ne mai potendu suferi, cá protopopii romanesci se aduca pe episcopulu calvinescu in sinodu cu lectica, portandu-lu pe umerii loru, se decisese a primí unirea cu Rom'a pe temeulu cunoscutelor patru puncte, ceea ce inse elu prevenitu prin mórte, nu a mai dusu la indeplinire. Dara prin actulu acesta baserica si natiunea romana dein Dacia superióre intrà in unu stadiu nou si epocale alu vietiei sale religiose si politice.

*) Documentulu acesta totu la Cipariu Acte si Fragmente pag. 253. Ne lipsesc spatiulu spre a-lu reproduce aici intregu; dara spre a-i cunosce caracterulu, fia de ajunsu numai aceste expressiuni adressate pretiloru si poporului romanescu: „Kegyelmeteket azon kérem s egyszersmind parancsolom, hogy engedelmeskedgyek a megis említet Popa Juonnak mindenekbe, mert valaki nem engedelmeskedik, a censurát el nem mulattya. Akkor osztán fel jüven, megis esketyük a Generalis előtt etc.“ Adeca episcopulu calvinescu alu unguriloru impunea clerului resariténu protopopi de care-i placea lui, ii confirmá elu, éra nu mitropolitulu romanescu, apoi ii citá inaintea sinodului generale calvinescu, si in faci'a aceluia le luà juramentulu. cá se remana credentiosi basericeii calvinesci.

Din luptele religioase câte au decursu in Transilvani'a, Banatu si Ungari'a pàna la a. 1700 intre baseric'a orthodoxa si cea calvinesca, s'ar poté deduce mai multe corolarie instructive; dara dein acésta multime de premisse póte trage ori-cine conclusiuni, fóra cá se aiba lipsa de reflexiunile mele ulterioare. S'a pusu de ex. adesea intrebaria, cá pentru ce romanii din Daci'a superioare suntú asia lipsiti de familii aristocratice si patriciane. Totu acésta intrebare se póte pune poporului Bulgariei, alu Bosniei si alu Hertiegovinei etc. Respunsulu se póte da la momentu. Dein vreo siese sute de mii locuitori ai Transilvaniei, cáti adeca trecu de magiari, celu mai pucinu dóue sute cincidici de mii au fostu inainte cu dóue si multu trei sute de ani romani curati; aceia inse dupa adoptarea dogmeloru calvinesci si a ritului strainu s'au magiarisatu cu totulu. In càtu pentru nobili, era una lege, in puterea careia cei cari trecea dela calvinia anume la legea gr. resaritèna, 'si perdea nobilitatea si averea, Éca socii beiloru serbi turciti dein Bosni'a. Mai avemu pàna in diu'a de astadi unele comunitati rurale calvinite, ai caroru locuitori vorbescu numai romanesce; dara in dilele nóstre s'au luatú cele mai energioase mesuri spre a'i face se invetie limb'a magiara.

Ceea ce bate mai multu la ochi in acele lupte seculare este, cá romanii dein Daci'a superioare le portara pe acele de regula mai totu singuri singurei, neajutati de nimeni in lume, si cu atàtu mai pucinu de baseric'a cea mare a Resaritului. Constatamu acésta impregiurare, fóra a inculpa pe nimeni; remane inse adeveru, cá luptele religioase si nationale ale romaniloru dein Daci'a superioare au fostu multu ignorate, pàna la caderea totale a bisericei lorú sub calvinia. Pre candu catholicii au inceputu propagand'a lorú p'intre romani, 'iau aflatu mai multu calvini decâtu orthodóxi, séu vorbindu mai exactu, nu catholici in sensulu simbolului Niceno-Constantinopolitanu.

Dupa-ce cunoscuramu stàrea deplorabile si tragica a bisericei romanesci dein Daci'a superioare cu mai multe peripetii si episóde ale ei, s'ar para cá ar fi fostu imposibile, cá hierarchi'a Resaritului, episcopi, archimandriti, hieromonachi si toti barbati càti se voru fi ocupandu cu studie theologice, se nu intre si ei in lupta spre a combate doctrinele reformatiunii si a se apara de ele. Cu tóte aceste, lucrulu s'a intemplatú tocma dein contra. Resaritulú nu a participatu mai intru nimicu la luptele religioase dein apusu, pentru-ca de pucinele scrieri, care s'au vediutu ici-colea esite in limb'a grecésca asupra reformatiloru séu asia numitiloru heretici, pe acestia nu 'iau dorutu nici-decumu capulu. Unii voru se explice acea nepasare a hierarchiei grecesci dein ur'a secularia a ei càtra hierarchi'a latina, care o facea se se bucure de cumplit'a strimtóre in care venise acésta, Alti atribue tóta acea tienuta a greciloru facia cu revolutiunile religioase dein sec. alu 16-lea numai indolentiei resaritene si acelei molesiri de Fanaru, care

astépta pàna candu arde muculu luminarei la degetu. Au potutu se fia ambele aceste cause; dara se fimu drepti si se nu perdemu dein vedere nici impregiurarea, cá baseric'a Anatoliei se aflá pe acele timpuri in lupta de viétia de móрте cu Islamulu, cu fanatismulu si tirani'a mohamedaniloru turci si arabi, cari acum era domni in Constantinopole. Sute de mii de greci curati dein Asi'a mica si milioane de alte popóra inainte christiane orthodoxe, adoptasera religiunea mohamedana. Tocma pre candu luteranii si calvinianii lucrá cu mai mare focu spre a derima tóte institutiunile vechi ale ambeloru biserice mari, armele lui Suleimanu ocupasera Bud'a si ajunsera sub murii Vienei. Totu atunci boierii bulgari si serbi se turcea neincetatu. Intre acele impregiurari clerulu grecescu a potutu scutura ori-ce lene si a lucra pentru apararea bisericei sale dein tóte poterile; era inse prea tardiu. Consecentiele hostilitatiloru milienarie deintre cele dóue biserice mari, apusén'a si resaritén'a, nu se mai poté corregé. Cá holocaustu (jertta) alu hostilitatiei a trebuitu se cada baseric'a romanésca si cu ea natiunea dein Daci'a superioare. Barbati santi, inspirati, eruditi si determinati la orice sacrificiu, cá Vasile celu mare, cá ambii Grigorii, cá Ioanu Gura-de-auru, sub despotismulu bisantinú disparusera dein baserica. Lips'a de solidaritate, de scientia multa si energia apostolica la clerulu Anatoliei o au simtitu partea natiunei romanesci locuitoria in Daci'a superioare mai multu decâtu ori-care altu poporu. Pàna la reformatiune, celu dein urma stadiu si terminu in care Rom'a vechia apuséna si Rom'a orientale 'si dá in capete pe terrenulu religiosu, adesea si pe celu politicu, au fostu Carpatii Daciei. Pe acestu territoriu calugarii apuseni se luá de peptu cu cei resariteni. Aici regii Ungariei Bela, Carolu Robertu, Ludovicu I., Sigismundu, chiaru si Matheiu Corvinu provocati de patriarchulu Romei vechi, se incercara se exterimine prin legi si prin arme tóte urmele jurisdictiunei patriarchului Romei nóne (tóta hierarchi'a greco-resaritèna). In valile si campiile de sub acei munti s'au adusu successive colonisti de religiune r. catholica dein diverse parti ale Germaniei si dein Holand'a, in favórea caroru s'au inaltiatu in acea parte a Daciei ce se dice Transilvani'a, biserice monumentali, cu colecte facute in tierile europene si cu diverse ajutórie date lorú dela statulu Ungariei. Acele colonii germane aparate si ingradite cu privilegie extraordinarie, mai existu pàna in diu'a de astadi sub nume de Sasi, cunoscuti in evulu mediu sub nume de Óspeti (Hospites). Dein acele lupte seculare baseric'a orientale representata aici prin elementulu romanescu, a esitu pentru totudéuna invingatória in Daci'a inferioare séu Romani'a de astadi; dein contra, in Daci'a superioare a remasu invinsa si subjugata. Puterea ambiloru patriarchi dela Rom'a vechia si Rom'a nóua s'a infrantu in acesti munti, prin care se desparte Daci'a in dóue territorie vaste. Doctrinele reformatiunei religioase aflara pe am-

bele biserice mari fatigate si debilitate in gradu su-
premu. Calvinii dein Daci'a superiøre, ajutati de
luterani si de antitrinitari, se prepará cá se le dea
lovitur'a de gratia.

G. Baritiu.

**Adaose, adnotatiuni si rectificari la istori'a regimentului
alu II. romanu.*)**

Brosiur'a pag. 31. Nu 1830, ci 1831 in lun'a
lui Maiu a esitu un'a divisiune a regim. II. romanu
cá garnisóna la Clusiu. — Comandante a fostu ca-
pitan. Storch. — In Iuniu 1831 a mersu alta divi-
siune la Maros-Porto; comandante capit. Dietrich. —
In Iuliu 1831 a esitu érasí una divisiune la Mediasiu,
capitanu Schwab cá comandante. Celelalte companii
remase acasa, au escortatu tóta vér'a transporte de
captivi poloni, desarmati prin muscali in 1830 in
revolutiunea polona. — Aceste transporte se luau in
séma la Tihuti'a si se petreceau càtra Alb'a-Iuli'a,
Mediasiu, Sibiiu etc. Divisiunile cele trei s'au con-
centratu in vér'a 1831 la Clusiu. Comand. maiorulu
Luxetich. Adiutante Dragollovich. In Oct. 1831 s'a
reintorsu acelu batalionu acasa; a tienutu inse 1—2
companii dein garnisóna la Bistritia (compusa dein
totu regimentulu), pàna la finea anului 1832.

Batalionulu I. compusu dein totu regimentulu,
comandante maioru Hatfaludi, care a esitu in Martiu
1846 la Galiti'a, a fostu in garnisóna la Zalysczyk,
Melnicza, Czortkow, Horodenka, Husziatin, Kopi-
czincze; inse nu s'a reintorsu preste vre-o càteva luni
in patri'a sa, ci numai in Octombree 1847, va se dica
a remasu in Galiti'a 1 anu si 7 luni.

Brosiur'a pag. 54. In Sept. 1848 colonelulu-
locot. Urbanu primise in Nasaudu juramentulu de
fidelitate càtra tronul si imperatulul, dela mai multu
cá 290 comune romane de prin comitate, pàna de
pe la Tasnadu.

Veneau romanii cu dilele intregi, cu merindea
loru la Naseudu, puneau juramentulu sub stégu in-
aintea vardei (Hauptwache); de faciã: Urbanu, audi-
toriuulu, adiutantele; primia atestatu (pazsora) si apoi
se duceau acasa.

Tenerii romani de prin comitate inrolati la ro-
garea loru prin Urbanu in Naseudu, ajunsera nume-
rulu de 1100; acestia erau incortelati pre la grani-
tari in Naseudu, Salv'a, Rebrisiór'a; graniitarii sub-
oficiri betrani (fiindu cei dein „Stand“ esiti afóra in
contra inimicului) le dá invetiatura in arme; apoi nu
trageau ceva plati, fóra traiau cu merindea propria
de acasa.

*) Suntemu siguri cá toti acei lectori carii s'au inte-
ressatu totu-deauna de istori'a si de tóte suferintiele ostasiu-
lui romanu, voru citi cu cea mai mare placere acésta de-
scriptiune integritória a faptelor militare si a evenimente-
loru dein 184⁹; de aceea o si publicamu, rogandu pe lectori,
cá se le ia in nexu cu totu ce se publicase in an. 1874—5
dein istoria regimentului II. Red.

Acesti romani teneri inrolati, cu hainele loru
proprie, s'au predatu prin adiutantele Pantelemonu
Domide cu conspectu in 2 transporte in loco Na-
seudu, regimentului Carolu Ferdinandu Nr. 51 si a-
nume capitanului Leitner si Doraszille.

Multi dein acesti teneri romani s'au luptatu con-
tra lui Bem la Sibiiu Martie 1849.

Pàna a nu pleca Urbanu cu trup'a granitieriloru
in Oct. 1848 dela Naseudu càtra Reginulu-sasescu-
ne avendu ceva cavaleria la dispositiune, a lasatu de
s'a formatu unu despartimentu de calareti voluntari,
deintre granitieri betrani esiti dein servitiulu militariu
activu. Comandante era sergentele iubilatu Todoru
Bosiota dein Zagra. Urban le dicea: „Meine Sere-
zaner“ eara poporului numea; „husarii lui Bosiota.“ —

Numerulu acestora a fostu 36, si fia-cãre cu hai-
nele, armele si calari'a sa, propria.

Brosiur'a pag. 64. Pre tempulu belului orientale
regimentulu acesta era in Craiov'a, Cernetiu, Romnicu
dela Oct. 1854 pàna la Augustu 1855. — In Aug.
1855 nu s'au reintorsu in patria, ci fù translocatu
la Bucuresci, unde a remasu pàna la Aprile 1856.
— Atunci a esitu dein Romani'a, si findu depoulu
in Alb'a-Iuli'a, regimentulu cu tóte bataliõnele a tre-
cutu preste Muncaciu la Lemberg in Galiti'a, de aci
au ajunsu mai tardiu pàna la Cernautiu, unde se
aflá 1858; de acolo 1859 a mersu la Itali'a.

La serbarea aniversaria de 100 ani la Cened'a
20. Augustu 1863 fura invitati toti oficirii pensionati
si actuali, cari servisera candu-va in acelu regimentu.
Veteranii granitari si oficirii dela Naseudu au tra-
misu, in tempulu candu se aflau oficirii dela regi-
mentulu Nr. 50 la mésa in Cened'a, dein Naseudu
urmatoriulu salutu:

„T e l e g r a m m .

Von Naszod nach Ceneda, 20. Aug. 1863.

Die Bevölkerung des vormaligen 2. rom. Grenz-
regim., nunmehr Naszoder Distrikts, als der Stamm
des 50. Lin. Inf.-Reg. für die Einladung dankend,
stimmen aus weiter Ferne in den bei der Regiments-
Jubilärfeyer für Se. Maj. Kaiser Franz Josef I, und
das Allerhöchste Herrscherhaus zu erhebenden Toast,
mit gewohnter Begeisterung rufend: „Es lebe Impe-
ratoriulu nostru.“ Gott segne die neuen, gleich den
alten Fahnen und lasse sie stets siegreich wehen.“

Heute hier Hochamt.“

Corpulu oficiriloru dela regimentului Nr. 50 a
respunsu veteraniloru granitarii in Naseudu, dela més'a
de festivitate totu prin telegramu, cumu urmédia:

„Wir sind hoch erfreut und danken innigst für
die aufrichtige Theilnahme an unserer Säkularfeier.
Die Fahnen, die wir heute ablegten, waren durch 88
Jahre Führer der treuen Romanen des Naszoder Di-

striks, welche durch ihr standhaftes Ausharren uns die schönste Zierde der Armee, die goldene Medaille erworben, auf die wir mit stetem Stolze blicken. Wir bitten unseren Dank und herzlichen Gruss allen ehemaligen Grenzern zu verkünden.

Alle Offiziere des Regiments.“

(Atunci se mai aflá in activitate la regim. Nr. 50 fii de granitieri ai reg. II. rom. capit.: Wilhelm de Welikan, Ferdinand Wlad, Silvestru Thomi, Heinrich Gaboru, Stefanu Borgovanu, Iacobu Popp. — Locot. I.: Nechita Ignath, Georgie Mascheri, Martinu Zagrénu, Georgie Popp, Ioanu Iftene, Vasilie Popitianu, Carolu Sutsa. — Locot.: Nicolae Tamasiu, Leonu Domide, Ioanu Margineanu, Ioachimu Muresianu, Nistoru Margineanu, Vasilie Iliesiu.)

Transilvani'a Nr. 11, pag. 132. La 18. Nov. 1848 s'a latitu in Naseudu scirea, cumu-cà maiorulu unguurescu Péterfy va intra dein Marmatia càtra Naseudu cu trupa inimica. — Colonelulu-locot. in pensiune Reininger cá comandante alu regimentului de acasa (findu Urbanu atunci cu trupele càtra Clusiu), a datu numai decàtu mandatu, cá toti betranii granitieri, carii se mai aflau pre acasa, se grabésca càtra Romuli (Strimba) spre intimpinarea inamicului.

Capitanii pensionati Ioane Mihalasiu, Gallovich, apoi dein activitate locot. Ant. Reichel, Josef Georgitia, cu ceva mai bine de vreo 200 ómeni, au grabitu la Romuli.

In 20. Nov. 1848 (santii Archangeli) intrase maiorulu Péterfy cu 1 batalionu ónkéntes, 1 compania de linia, Don Miguel Nr. 39, cu 2 tunuri, preste Sietrefu, care dein susu de Romuli fù batutu si respinsu prin granitieri, lasandu 2 tunuri de 6 puncti, 30 soldati captivi, mai multe cara cu bagage si altele in manile invingatoriloru granitieri.

Cumu-cà Mihályi Gábor ar fi condusu acésta trup'a inimica, nu e adevératu.*)

Pag. 133. Cu divisionulu capitanului Petrizzevich, la Baciulanga Clusiu a caditu in captivitate la inamicu Dec. 1848 capit. Petrizzevich, Locot. prim: Josef Herszényi, Franz Reichel, Nicolae Anton, Todoru Anton, Franz Mihalasiu.

Dela batal. I. alu maiorului Leone Popp: Locot. prim. Carolu Reiner si Georgie Lica.

Dela batal. III.: Locot. Josef Georgitia (prinsu la Becleanu).

Dela stabu: Dr. regim. Guido Nagy si capitanu pens. Angerer.

Dintre acestia s'au rantionatu Carolu Reiner, care au adusu flamur'a (stégulu) batal. I. dein Ungari'a si o a predatu in 16. Febr. 1849 lui Urbanu in Iaad (Pag. 105 dein brosiura.)

Pag. 133. Invasiunea Naseudului, a stabului regim., aperiarea si retragerea in 2. Ianuaru 1849.

*) A fostu cá comissariu gubern., cà-ci inainte de aceea fusese in Transilvani'a cá v. comite. Red.

Dupa retragerea lui Urbanu preste Zsuk, Lechnitia càtra Bistritia, a inaintatu Bem cu trupele sale càtra Bistritia si Naseudu. Trup'a principala o a comandatu Bem; cele indreptate càtra Naseudu colonelulu Ritzko.

In 29. Dec. 1848 vine Urbanu cu vreo càtiva oficiri dela Bistritia la Naseudu, cèrca pre Reininger si pre familieloru oficiriloru dusi la batalia, dispune cele de lipsa si se reintórna la Bistritia.

In 30. Dec. 1848 pléca famili'a colon.-locoten. Urbanu dein Naseudu si trece in Bucovin'a la Cernautiu. Batalionulu alu 3-lea cu capit. Binder, Paserar, Kohl, locot. Anton Reichel, Silvestru Thomi, Josef Georgitia; apoi rezerv'a sub comand'a capitan. pens. Ioanu Mihalasiu, cele 2 tunuri de 6 puncti prinse la Romuli, cu tunari betrani (Vormeister Kromp) cuprinde positiunea intre Mocodu si Piatr'a (Kófarka), anteposturile la Ciut'a (Középfalva). In acea di facundu locot. Georgitia cu 1 plutonu o recognoscere pana-la Becleanu, cade acolo in captivitate la inamicu.

In 31. Dec. 1848 se insinuà la raportulu regim. (zum Regimentsrapport) in Naseudu, Macedonu Popp, vicariulu foraneu, Josef Schottl, capit. auditoriu, Basilie Welikan si Ehrenreich Betzman, maiori in pens., Ignatz Gergelyi, locot. conducatoriu alu cancelariei de comptabilitate (Rechnungsführer), Greg. Mihalasiu, locot. in pens., Vas. Naskutz, fourieru.

Locot. primariu adiutantele regim. Pantelemonu Domide ii duce si ii presenta colonelului locotenente Reininger. Deputatiunea aduce rogarea in numele loru, alu familieloru de oficiri si partide de statu, càtra comandantele regimentului Reininger, cá se faca dispositiunile cele mai corespundietórie pentru aperiarea teritoriului, scú se concéda, cá familieloru se póta pleca càtra Bucovin'a, magazinele, cancelarieloru, arhivele se se incarce pe trasuri, si se tréca càtra Bucovin'a.*)

Reininger raspunde cu asprime: „Bei Leibe nicht; unser Regimentsbezirk ist ein Bollwerk; die Stellung bei Kófarka, Macod ist uneinnehmbar; von einem Rückzug darf Niemand sprechen; nur keine Paora (Furcht).“

La acésta resolutiune categorica militara, deputatiunea a tacutu si s'a departatu.

In 1. Ian. 1849 vine maior. pens. Betzman dein Lusca, insocitu de servitoriulu Ionica, si de unu cane mare albu de oi (numele Tulucanu) cu pusc'a si straitia de venatu in umeru la cancelari'a adiutante-lui si dice: „Adjutant! Ich melde, dass ich mein Domicil nach Tihutza verlege. Ich wünsche nicht, aber ich fürchte, dass Sie alle mir bald nachfolgen werden.“ Adiutantele raspunde: „Sehr wohl, Herr Major! nur keine Paora!“

*) Se se fia ascultat acésta rogare, s'ar fi pastratu documentele celea pretióse ale poporului dein acestu districtu, ce se aflau in archive, si care cu nimicirea acestoru archive cu ocasiunea ocuparei Naseudului, inca s'au perdutu.

In 2. Ian. 1849 inaintédia Ritzko cu inimicii de càtra Becleanu càtra Ciuti'a. — Binder si Mihalasiu astépta intre Piatr'a si Mocodu la positiunea cea mai tare, cu grosulu trupeloru; arip'a stanga formá divisionulu Kohl-Paseraru, la Virágos-Berek.

Batali'a au tienutu mai multu de 8 óre. — Ritzko cu ai sei fù tienutu in respectu, vediendu si audiendu tunurile in dealulu dein diosu de Mocodu, apoi cóstele négre de clopari. (Betranii granitarii se numeau clopari, pentru-cà portau pelarii tieranesci, care se numescu pe aci in limb'a vulgara clopuri.)

Numai dupa-ce au încétatu tunurile si puscile nóstre (fininduse munitiunea), au pornitu inimicii càtra Mocodu. Kromp (Vormeister) facuse erórea, cà lasase a se aprinde prandelele (Luntén) multu mai tempuriu; dein acea cauza apoi a trebuitu se se servésca in urma de tetiuni si de iésca la aprinderea tunurilor. De munitiune de pusca erá lipsa mare, pentru-ca tramisu fiindu locot. Josef Peicsich la Alb'a-Iuli'a dupa munitiune, s'a reintorsu dela Cusdrióra (Kozárvár), audiendu ca la Desiu era bataia (de peritu) intre austriaci si magiari. Dupa acesta fù tramisu locot. Dumitru Rusu cu 12 armati dupa munitiune la Alb'a-Iuli'a. Acesta au si strabatutu pàna acolo, s'a intorsu indereptu càtra Turd'a, acolo inse dandu de trupe inimice, a fostu silitu a se reintórce cu transportulu in cetatea Alb'a-Iuli'a, unde a-si remasu pàna la finea revolutiunei.

Acésta fù caus'a, cà la invasiunea insurgentiloru pe teritoriulu regim. era lipsa de munitiune. Apoi puscii era de trei feluri: cu cremene, cu capsule si cu acu; de aci se osebea cei armati in „cremenari“ si „acari.“

Despre acestu retrasu dela Mocodu a compusu atunci Bezman cu Schotil una poesia satirica, care se incepea cam asia:

„Bei Csuzza stand die bunte Schaar,
Die man Cloparen nannte,
So man an dem grauen Haar
Und dem Hut erkannte.“ etc.

Aci era descrisa retragerea pensionariloru, partideloru de stabu scl. urmate in 2. Ian. 1849 dela Naseudu. In aceste dile de periclu si trista memoria, pruncii dein institutul de educatiune militariu (Militär-Erziehungshaus) s'au imprasciatu, care in càtrau au potutu. Cei mai marisiori si cu putere s'au alaturatu la trupa, unde multi au ajunsu suboficiri, mai tardiu si oficiri. Cei mai mici au mersu pre la familiiele loru. Invetiatorii, furirii si alte partide de stabu, parte au trecut in Bucovin'a, parte s'au retrasu prin munti si pre la satele mai ascunse. Capit. Binder, Kohl, Paserar, auditoriulu capit. Schotil, Dr. regim. Guido Nagy, adiut. Pant. Domide, locot. Silvestru Thomi cu unu despartimentu de soldati au statutu pre locu, pàna càtra séra, candu se apropiá Ritzko càtra Naseudu.

Atunci vediendu cà nu mai este scapare, au salvatu cass'a (banii regimentului), cele 2 tunuri, 1

milionu de ace, si au plecatu càtra Rebrisióra. Langa carulu cu banii s'au alaturatu cá voluntariu invetiatorulu Vas. Nascu si furirulu Iftode Vasilici, ambii armati cu puscii proprie. Tunurile si ladile cu acu le adusera de a mana, pàna in Rebrisióra fetiorii dela varda. Acolo s'au recuiratu cai, si au urmatu càtra Feldru.

In loco Naseudu au remasu Reininger colonelu-locot. in pensiu, betranii si debilii, Vas. Velicanu, maior. pens., Ioane Atone, locot. pens., Hatfaludi si Clococianu, maiori in activ. morbosii. Ritzko cu trupele inimice a intratu sér'a 2. Ian. 1849 in Naseudu. Binder cu oficirii mai susu numiti si cu transportulu seu, ajungundu nóptea la Ilv'a mica, era decisu a trece preste Strimb'a in Valea Borgaului.

In momentul de plecare vine locot. Nic. Lazariu cu un'a patrola tramisa de Urbanu dein Borgo-Rusu cu mandatulu, ca cei retrasi dein Naseudu se nu mérga la Borgau, fiindu-cà acolo au ajunsu Bem, ci pre alta cale se caute scapare la Bucovin'a.

Binder cu oficirii sei tiene consiliu belicu (Kriegsrath), in care se decide a se retrage la comun'a Lesiu, a ascunde acolo in padure cele 2 tunuri, cass'a si munitiunea a le pune pe cai, a trece apoi preste Heniulu si Erbós'a càtra Tihuti'a si Poian'a Stampi. (Va urmá.)

Documente historice din 1848 et 1849.

(Urmare.) ✓

26. Provocarea generariulu Pfersman in caus'a recrutatiunei, care trebuea se se faca de cea mai mare urgentia si in celu mai scurtu tempu.

„Кѣтръ Комитетъ де Пауѣикъчизне ал Ромънилор.

Ал днпрецѣзърѣиле де Фауъ, кжд челе маѣ днпалте интересе ши челе маѣ сѣинте дрептърѣ, атжт але фѣекърѣ четъдѣн ши але паѣизнилор днтреѣи, кжт ши але тронълѣ ши але династѣиле, се афлъ in таре примеждѣ, дн причѣна днтръжтърѣилор ши търъзърѣилор знеѣ партиде факѣиосе, каре пентръ а'ши мълъзми скопърѣиле сале еготиѣиле, лъркъръзъ неовосѣт прин днтръзвѣндаре де пѣтере ши сѣлъ ка съ рѣстоарне ординъ чивѣл ши лѣнищъ, ши съ адъкъ чѣ маѣ днфѣорътоаре конфѣзѣиле, прежът ши ка съ дѣе неконтенѣт терорѣистмъл ши днтръжтаръ деосебителор наѣионалитъдѣи днтре джиселе, пе каре а днпѣисо ла чел маѣ днпалт град, даторѣа тѣтърор вѣнекъзетъторѣилор четъдѣнѣ аѣ статълѣ ши приетѣни аѣ ординѣи ши аѣ лѣнищѣи пѣзлѣиле, прежът ши аѣ сѣинтелор дрептърѣ але дърѣи ши але тронълѣи, есте де а се днпротѣви нешъсъртелор кълкърѣ пелеѣѣѣиле але ачелѣи партиде, ши пентръ рѣстабилѣрѣ ординѣи ши а лѣнищѣи, прежът ши пентръ асѣзраръ адевъратеѣ лѣбертъдѣи ши егалѣтъдѣи а тѣтърор наѣионалитъдѣилор, а се пѣне дн посѣѣѣиле де апъраре къзѣилчоасъ днпротѣва ачелѣи партиде ши атакърѣилор еѣ.

Спре ачест сѣжрѣшит Есчеленѣѣа са Д. Денерарѣл Комѣданте ал дърѣи, пе темѣѣл прокламаѣѣиле дн 18

а лъпнї къргътоаре че а словозїт кътре тоате жърїс-дікціонїле шї кътре лъкзїторїї Трансїлванїей, шї дп пѣтерѣ гъбернълї дърїї, че дп вїртѣтъ ачелїї прокламації а прїїміт пе кѣт тїмп вор цїпъ дппрецізърїле естра-ordinare де акъм, кътре ачѣста лъжнд дп българе де сѣмъ, кѣ атѣт націзпъ ромѣпъ, кѣт шї чѣ сѣсаскъ дп мълте кїпърї шїаѣ еспїрат воїнда шї сїпгъре де сїне аѣ фълкѣт пропъпере, аѣ гъсїт кѣ кале де а оржндзї ка сѣ се факъ о рекрътаціе дїп амжндозъ націзпїле, дп черкзрїле де жърїсдікцізпне шї дп сателе че сѣпт дп діспосїцізпне, спре а комплета корпърїле де тръпе патриотїче, каре се афлѣ дп царѣ, адїкъ: ал треїлѣ баталїон дїп реціментъ дп інфантерїе Лаїнїнген Нро. 31, дптѣжл шї ал треїлѣ баталїон дїп реціментъ де інфантерїе Архїдъчеле Карл Фердїнанд Нро. 51, треї компанїї але баталїонълї ал треїлѣ дїп реціментъ де інфантерїе Кавалеръ дп Търскї Нро. 62, треї дівісії дїп баталїонъ дп гренадїрї Барон Драка, прекъм шї спре а се форма о дівісіе де ресервѣ пентрѣ реціментъ дп Лаїнїнген, шї алта пентрѣ реціментъ дп Архїдъчеле Карл Фердїнанд, пентрѣ каре тоате се чере зп пѣтър тревзїнчїос де 3745 оаменї, шї тот деодатъ сѣ се формезе дїп поѣ зп баталїон де Іагерї дп пѣтър де 1253 оаменї, шї прїп порънка дела 22. Октоврїе Нро. 4321 а дпсърчїнат кѣ адъчерѣ ла дндеплїнїре а ачестей оржндзелї пе Комїтетъ дп апърарѣ дърїї че с'а дптокміт де кътре Есчеленціа са сѣз пре-медїнда сѣвтдпсетнатълїї.

Дп зртарѣ ачещїа, фїїнд-кѣ попълаціа сѣсаскъ кътре чѣ ромѣпъ, дп черкзрїле де жърїсдікцізпне че стаѣ астъзї дп діспосїцізпнѣ Есчеленціей сале, есте кам ка 1 кътре 4, се хотърѣще, ка комплетарѣ пѣтїтелор тръпе але дърїї, дїппрезпъ шї кѣ ресервеле че тревъзе сѣ се формезе дп пѣтъръ дп тревзїнчїос де 3745, сѣ се факъ пѣмаї дїп попълаціа ромѣпъ; іар поъл баталїон де Іагерї, каре се ва пѣтї баталїонъ дп Іагерї сасо-трансїлванї, се ва форма пѣмаї дїп попълаціа сѣсаскъ.

Кѣт пентрѣ презентациа шї асептациа рекръцілор дъпъ ачест масстаѣ, се хотърѣск шї се пѣвлїкѣ зрѣтѣ-тоареле регъле, каре се вор пѣзї фърѣ смїптълъ шї се вор адъче ла дндеплїнїре фърѣ чѣ маї мїкѣ дп-тързіере:

1. Локзрї де асептацие се хотъреск: Сїбіял, Брашовъл, Медїашъл, Сасшевешъл шї Хаѣегъл.
2. Дптърцірѣ квантълъ дп рекръці че фїекаре черк е датор а презента ла локзрїле де асептацие дъпъ деосевїрѣ націзпїлор, сѣ ва ведѣ дп табела де дптърціре че се алътърѣ аїчі. Фїїндкѣ позїцізпнѣ комїтатълї Белградълї де жос есте деосевїтѣ, шї а Белградълї де сѣс шї маї деосевїтѣ, пентрѣ презентациа рекръцілор дїп ачест комїтат пѣ се хотърѣще лок дескїліпїт, чї рѣтѣне ка сателе сѣшї алъгъ дъпъ воїе чел маї апроапе лок дїп челе чїпчї локзрї де асептацие.
3. Рекрътаціа челор 1253 оаменї, че кад пе націзпнѣ сѣсаскъ пентрѣ баталїонъ дп іагерї сасї, се ва дндеплїнї де кътрѣ зпверсітатѣ націзпней сѣсещї прїп сѣвордїпателе жърїсдікцізпнї де сказне шї дістрікте, афарѣ

де дістріктъл Бїстріцей, каре пѣ се копрїнде акъм дптре черкзрїле че сѣпт де діспозїцізпнѣ Есчеленціей сале D. Целерарїѣ Комеданте, кѣчї ачеста аре сѣшї дѣ коп-тїцентъл сѣѣ ла тръпеле че сѣпт ашезате дп партѣ деспре мїазѣ поапте а Трансїлванїей.

Рекрътаціа челор 3745 оаменї че кад пе націзпнѣ ромѣпъ пентрѣ комплетарѣ тръпелор дърїї шї пентрѣ Фортарѣ ресервелор, се ва адъче ла дндеплїнїре де кътрѣ Комїтетъ ромѣп прїп Трїзпнї оржндзїдї пентрѣ черкзрїле ромѣне прїп дпцелецере кѣ жърїсдікцізпїле сѣсещї, каре аѣ сѣ прївїгіезе ка сѣ пѣ се дпмедїче дндеплїнїрѣ презентацией рекръцілор, дп кѣт се атїпце ачѣста де черкзрїле жърїсдікцізпїлор лор.

4. Атѣт зпверсітатѣ націзпней сѣсещї шї сѣвордїпателе сале жърїсдікцізпнї, кѣт шї комїтетъл ромѣп шї оржндзїдїї трїзпнї ромѣпнї, лъжнд дп българе де сѣмъ сїла дппрецізърїлор де Фаѣъ, кѣнд лъкръл пѣ іартѣ чѣ маї мїкѣ дптързіере, тревъзе сѣ адъкѣ ла дндеплїнїре презентациа рекръцілор кѣ асфел де граѣв непрекър-тата зїоа шї поаптѣ, дпкѣт тоатѣ рекрътаціа сѣ фїе фърѣ смїптълъ сѣвжршїтѣ ла 6. Ностврїе, шї тот квантълъ де рекръці атѣт дела сасї, кѣт шї дела ромѣпнї сѣ се презентезе пѣпъ атѣчї пегрешїт. Спре ачест сѣжршїт

5. Жърїсдікцізпїле сѣсещї шї трїзпнї ромѣпнї сѣпт даторї, ка маї дптѣ сѣ кѣте шї сѣ черчетезе пе рекръці дп локзрїле преторїале прїп докторъ дп черкълї сѣѣ прїп алтъл, спре а презента ла комїсіїле де асеп-тацие, дп локзрїле де асептацие, пѣмаї оаменї сѣпъ-тошї, пѣтерпїчї шї бзпї де слъжѣь солдѣѣбскѣ; шї пентрѣ ка сѣ се поатѣ алеѣе чеї маї бзпї, тотдѣзна сѣ дъкѣ пе жѣтѣтате маї мълдї оаменї, декѣт е дпдато-ратѣ дъпъ дптърціре а да фїекаре жърїсдікцізпне сѣѣ сат. Дп асфел де кїп, спре пїлдѣ, зп лок, каре аре сѣ дѣ зече рекръці, е датор сѣ дъкѣ ла локъл де а-септацие, чел пѣдїп 15 оаменї алешї кѣ дпгрїжїре де кътрѣ маї тареле респектїв ал локълї шї де кътрѣ докторъл, шї афлаці де бзпї пентрѣ слъжѣь.

6. Спре а се пѣтѣ зрѣта асептациа кѣ непрекър-таре шї а пѣ се прїчїнзї деодатѣ прѣ таре дпмъл-зълъ, жърїсдікцізпїле шї трїзпнї вор дпгрїжї, ка дп-датѣ че се ва адъна зп квантъл де рекръці, пѣмаї декѣт сѣл трїмїдѣ ла локъл де асептацие, фърѣ а а-щепта ка сѣ се стрѣпгъ тот квантълъ че е датор сѣ дѣ черкъл інтрег.

7. Спре а пѣ рїсіпї прѣ мълт пѣтерїле гарнїсонелор мїлітаре, пѣ се вор дптревзїнда комензї мїлітаре пентрѣ ескортарѣ рекръцілор ла локзрїле де асептацие; чї ачѣстѣ ескортаціе се ва фаче дїп партѣ чївїл прїп пазпїчїї сїї, сѣѣ прїп гардїстї.

8. Дїп партѣ жърїсдікцізпїлор шї а трїзпнїлор се вор трїмїте рекръції ла локзрїле де асептацие тотдѣзна кѣ о дпсетнаре, дп каре се ва кзпрїнде пѣтеле, вжр-ста, локъл нащерїї, націоналітатѣ рекръцілор, шї старѣ дп каре сѣѣ афлат де кътрѣ доктор.

9. Деспре о партѣ пентрѣ а авѣ маї мълдї оаменї дїп каре сѣ се алъгъ рекръції, шї деспре алтѣ партѣ пентрѣ а дпсѣфла оаменїлор маї мълтѣ аллекаре пеп-

тръ старъ милитаръ, върста де приимире пентрѣ рекрѣци се дитинде дела 18-лѣ ан пълъ ла ал 38-лѣ, тѣсѣра тѣрпимѣ се кобоаръ ла 5 шѣхѣри, се дѣ платъ дндоитъ пе тоатъ зѣоа кѣте 8 кр. арѣнт, ши тимѣла капитѣлациѣ се хотѣраше нѣмаѣ 3 ани кѣ деосевитѣла фолос, кѣ тимѣла слѣжбѣи че се петрече дн рѣсвоѣ, солдатѣлаи кѣ капитѣлациѣ і се сокотеше дндоитъ, дн кѣт, спре пилдѣ, шасе лѣни де слѣжбѣ дн рѣсвоѣ, се сокотеск зп ан днтрег, ши зп ан ши жѣмѣтате петрекѣт дн рѣсвоѣ, се сокотеше дрепт тот тимѣла капитѣлациѣ де треѣ ани.

10. Асентаѣа дн локѣриле де асентаѣе се фаче де кѣтръ комисиѣле де асентаѣе деокамдатъ фѣрѣ а се днтпрѣци дн врѣзи реѣимент; асентѣ ши апровѣсионарѣ дн зѣоа асентаѣеи пѣлѣ ла днтпрѣцире се фаче ла олатъ неднтпрѣци.

11. Дндатъ че с'а презентат квантѣмѣла де рекрѣци ши с'аѣ асентат, се тримит тоате де кѣтръ комисиѣле де асентаѣе сѣвт ескортъ кѣвиичоасѣ ла Сѣвиѣ спре а се днтпрѣци маѣ департе ши а се тримите ла деосевителе корпѣри де трѣне, афарѣ де рекрѣтеле наѣионалитѣциѣ ромѣне дн Медиаш, каре сѣнт хотѣрѣте пентрѣ комплетарѣ трѣпелор ѣрѣи. — Че се атинѣе де рекрѣтеле наѣионалитѣциѣ сѣсѣци пентрѣ баталионѣла де ѣгерѣ, ачесте тоате се тримит ла Сѣвиѣ.

Есчеленѣиа са D. ѣеперарѣл комѣданте асептѣнд кѣ дикредѣнѣаре атѣт дела жѣрѣдикѣиѣни кѣт ши дела попѣлаѣиа сѣсаскѣ ши ромѣнѣ, кѣ лѣжнд дн бѣгаре де самѣ дналтелеѣ интересе деспре каре се лѣкрѣзѣ дн тимѣла де фаѣц пентрѣ пѣлѣтѣрѣ патриѣи ши а трѣнѣлѣи, ши пентрѣ апѣрарѣ дрептѣрилор ши а либертѣцилор атѣт але наѣиѣнеѣ ромѣне кѣт ши але челѣи сѣсѣци, вор днтрѣвѣнѣа тоате миѣлоачеле спре а спрѣжѣни кѣ тоатъ рѣвна дорѣнѣеле сале, ши вор адѣче ла дндепѣнире комплетарѣ к. к. трѣне пѣлѣ ла хотѣрѣтѣла термин негрѣшит, инѣитъ пе комитет ка фѣрѣ чѣ маѣ мѣкѣ днтѣрѣзѣере сѣ ѣа тѣсѣриле челе маѣ потрѣвите ши сѣ днтрѣвѣнѣеже тоатъ нѣтерѣ инфлѣнѣиѣе сале, спре а дндепѣни ачесте орѣндѣелѣ але Есчеленѣиѣе сале кѣт се ва нѣтѣ маѣ кѣрѣнд ши маѣ пѣлѣтѣл.

Сѣвиѣ 14/26 Октомѣриѣ 1848.

Иферсман мн.

Ф. М. Л.

(Urmédia impartirea dupa municipie, care astadi nu mai are interesu.)

27. Comitetul natiunei romane catra toti Romanii, catra prefectulu, tribunii si centurionii legiunei romane din partile Mediasului.

Fiinduca inaltulu generariu comando prin inalta ordinatiune din 23. Oct. a. c. au pusu pre Domnulu capitanu Ackner ca se fia povatiuitoriu gardeloru legiunei romane de prin partile Mediasului: acestu comitetu demanda tuturoru Romaniloru, tribuniloru, centurioniloru si celoralalti gardisti, ca se-si tiena strinsa detoria a asculta de tote poruncile laudatului Domnu capitanu Ackner, si alu cinsti ca pre unulu

ce este pusu mai mare pentru fericirea Romaniloru ca sei indrepteze, si sei apere de tote relele.

Sibiu 28. Oct. 1848.

Comitetulu natiunei romane
Simeonu Barnutiu.

28. Proclamatiunea germana a maresialului principe Windischgraetz, prin care acesta dupa sugrumarea revolutiunei dein Vien'a si ocuparea ei cu arme, in 1. Novembre 1848 supune pe locuitori la legea martiale, desarma tota populatiunea. inchide tote adunarile si reuniunile politice, stringe press'a in pintoni, inpusca pe cativa, gonesce pe straini deintr'una periferia de doue miliarie, introduce administratiune ostasiésca. Fiendu-cà acésta proclamatiune nu are a face cu istori'a Transilvaniei si cu a natiunei romane, nu aflamu cu cale a ocupa spatiulu cu reproducerea ei in textulu originale.

29. Unu placatu nemtiescu, tiparitu in Medeasiu cu dat'a 2. Nov. 1848, inse fàra snbscriptiunea nimeni, in care se comunica unele sciri dela Praga, Olomuti, Vien'a, Pest'a, Lugosiu, Teiusiu, care mai tardiu s'au rectificatu prin altele, si asia istoriculu nu va simti lips'a acestui placatu; deci ilu punemu si noi la o parte.

Totu sub Nr. 29 se vede si una proclamatiune romanésca, anonima si fàra data, tiparita cu cirilice, dara nu se arata nici locul unde se tiparise. Auctorulu ei anonimu injura pe serbi, lauda pe unguri, provóca pe natiunea romana, cá se dea man'a numai cu ungurii si cu altu neamu nu, cà-ci numai ungurii ne aru fi noue prietini etc. Una dein secaturile, de care se vedea multe in acelea tempuri; de aceea crutiamu pe lectori, nepublicandu-o.

30. Proclamatiunea generariului Gedeonu, indreptata càtra locuitorii de nationalitate magiara dein Transilvani'a, cá se nu se tema de ostasimea de linia.*)
Felszólítás az Erdély honi magyar ajku népségéhez.

A Császári Királyi sor katonaság jelenik meg azon vidékeken, a hol is ármányos bujtogatók által fellázított a népség — a személy és vagyon bátorsága vészbe ejtődött — de borzasztó cselekvényeket is hozza elő.

A föld népe, melly között Ó Felsége, kegyes Fejedelmünk külömbséget nem ösmér, — mióta alkotmányos egyenlőség hárult reá, — illy sajnós állásának véget szakasztani, személyt és vagyont bátorságossá tenni, feladatom a sor katonasággal! azon

*) Nu are data; este inse esita pe la finea lunei Oct. Red.

fegyveres követőimel együtt, a kik a köz csend és bátorságot velünk együtt ohajtják, — e célra hozánk csatlakoztak.

E hounak minden ajku népségét felszólítom tehát, kik kegyes Fejdelmünk hiv hódolói — ne gondolják, hogy a sor katonaság más czélből, mint a köz csend helyre állításáért jelenik meg, térjenek az öszve csődültek békével hazáikhoz vissza, — és higgyék el, biztositva vannak Ó Császári Királyi Felségétől vett áldás tellyes alkotmányától, mellyet Koronás Fejdelmünk minden ajku népségeinél külömb-ség nélküli egyenlőséggel bé hozott.

A ki ezen felszólítást meg veti, — szinte a köz csend, és bátorságnak ellenzójévé teszi magát.

Fogadják el tehát, egyedül a csend és köz bátorság helyre állítására, és az alkotmányos élet biztosítására czélzó felszólításomat, — mindnyájan külömb-ség nélkül hivei lévén koronás Fejdelmünknek; ily formán mutathatja bé kiki hivségét V. Ferdinánd alkotmányos magyar Király aránt. Ezt ohajtja a Császári Kir. sór-sereg parancsnoka.

Gedeonu,
altábornagy.

(Va urma.)

Nr. 298—1875.

Procesu verbale

luatu in siedinti'a ordinaria a comitetului asoc. trans. tienuta in 7. Dec. c. n. 1875 sub presidiulu dlui presedinte Iac. Bolog'a, fiendu de facia domnii membrii P. Dunc'a, E. Mancelariu, I. Hanni'a, I. V. Rusu, Const. Stezariu, Z. Boiu, Vis. Romanu, dr. A. Brote, dr. Dem. Racuciu, I. Candrea si I. Cretiu.

§ 166. Presedintele dechiarandu siedinti'a de deschisa, recomanda comitetului pre nou alesulu secretariu provisoriu alu II.

Se iea spre placuta scientia.

§ 167. Secretariulu celu nou dn. dr. P. Barcianu luandu cuventulu, multiamesce onor. comitetu pentru increderea, ce onoratu acesta i-au aratatu prin datulu consensu la denumirea lui de secretariu prov., prin ceea ce i-a datu totu-odata ocasiune binevenita, de a-si pune slabele sale poteri in servitiulu asociatiunei transilvane, care are de scopu inaintarea literaturii romane si cultur'a populului romanu. In sfersitu da espresiune convingerei sale, ca cu ajutoriulu si spriginulu onor. comitetu i va fi cu potentia a duce oficiulu incredintiatu, spre multiamirea onor. comitetu.

Se iea spre placuta scientia.

§ 168. In legatura cu introducerea formale in oficiu a noului secretariu, comisiunea ad hoc aterne procesulu verbale despra predarea obiecteloru cancelariei pre langa inventariu dein partea fostului secretariu alu II., noului secretariu. (Nr. 297/1875.)

Se iea spre scientia.

§ 168. Dn. cassariu aterne conspectulu despre starea cassei in restempulu dela siedinti'a dein 2. Nov. a. c. pana la siedinti'a de astadi. Dein acestu

conspectu se vede, ca au incursu la cassa in tempulu numitu 110 fl. 85 cr. si au esitu 959 fl. 14 cr. mai alesu pentru stipendia, ajutoria sodaliloru si invetiaceiloru de meserii si antecipatiune redactiunei foicei, remanendu fondulu asociatiunei in sum'a de 60,971 fl. 95 cr. (Nr. 296/1875.)

Se iea spre scientia.

§ 170. In legatura cu raportulu despre starea cassei asociatiunei dn. cassariu considerandu, ca obligatiunile de statu unificate, dein cari se afla in fondulu asociatiunei urmatoriele:

foste Nationale in valóre de	5200 fl.
Metalliques	1900 „
	7100 „

In fondulu academieii:

foste Nationale in valóre de	1100 fl.
Metalliques	800 „
	1900 „

aducu pe anu dupa sata numai 4 fl. 20 cr. dupa detragerea la 16% pentru statu, pe candu alte harti de pretiu aducu mai multe interese, face propunerea, ca aceste obligatiuni de statu se se vendia, si in loculu loru se se cumpere Prioritati de drumulu feratu transilvanu I., cari aducu pe anu 5% fõra detragere de percente pentru statu, in argintu, si cari inca se si sortedia.

Dupa o desbatere mai lunga, comitetulu primesce propunerea dlui Vis. Romanu, care suna: Se se esmita o comisiune, care, dupa esaminarea valoriloru, cari constitue averea asociatiunei astadi, se-si dea parerea, deca se se continue modulu de pana acum alu plassarei fonduriloru asociatiunei, ori ar fi a se adopta alte principii intru plassarea si fructificarea averei asociatiunei. In casulu dein urma se-si faca propunerile respicatu. Propunerea dlui cassariu se se concreda acelei comisiuni.

§ 171. In legatura cu propunerea premergatoria, V. Romanu propune alegerea unei comisiuni de 5 membrii, care se se incredintieze cu esaminarea obiectului numitu.

In acesta comisiune se alege deci DD. Dunc'a, Hanni'a, Stezariu. dr. A. Brote si V. Romanu.

§ 172. Par. protopresbiteru I. Hanni'a face intrebaria, deca dein partea preotulu N. Lazaru dein Sabesiu, an sositu cumu-va la comitetulu asociatiunei nisce diuarie, si deca da, ce are onor. comitetu de cugetu se faca cu ele?

In urm'a aratarei dein partea bibliotecariului, ca acele dinarie, adeca Albin'a dela 1867—1874, in exemplaria complete, au incursu degia la comitetu, si in urm'a indegetarei onor. presidiu, ca tramitatoriulu ar voi se i se tramita in schimbu fõi'a asociatiunei, se hotaresce, ca cele 5 tomuri brosiurate, ce contine Albin'a dela 1867—1872 si cei doi ani 1873—74 nebrosiurati, se se primesca pe sém'a bibliotecei, ér' in schimbu se i se tramitia fõi'a Transilvani'a gratis dela inceputu pana la anulu de facia,

§ 173. Dn. vicepresedinte I. V. Rusu aterne

raportulu seu despre concursule intrate la comitetu pentru stipendiulu de 500 fl. destinatu pentru ascultatori de tehnica.

Mai înainte de a trece in meritulu lucrului, dn. presied. 'si descopere parerea că, dein caus'a banuieleloru audite cu alte ocațiuni, conferirea se se faca asia, că raportorulu se nu-si faca propunere anumita, ci comitetulu, dupa informatiunile luate, se votedie secretu asupr'a persónei, careia este a se conferi stipendiulu.

Dupa o desbatere mai lunga, in care Macellariu, dr. Racuciu s. a. apera votarea aperta, ér' Hanni'a, V. Romanu votarea secreta, punenduse cestiunea la votu, se primesce cu 8 voturi contra 3, votarea aperta la conferirea stipendiului.

§ 174. In legatura cu acést'a raportorulu considerandu lips'a de midiulóce, progressulu bunu in studie in anii premergatori si cursulu inaintatu, in care se afla respectivulu, propune a se conferi stipendiulu pe unu anu anume studentelui in tehnica in anulu IV. Honoriu Tilea.

Dupa o desbatere mai lunga punenduse cestiunea la votu, se decide cu 7 voturi contra 3 a se conferi stipendiulu pe unu anu lui Honoriu Tilea.

§ 175. Dn. vicepresiedinte I. V. Rusu dein motivulu, că la cele 2 stipendia pentru ascultatori la scólele de agricultura in patria nu au intratu la terminulu primu nici unu concursu, propune si comitetulu primesce a se escrie de nou concursu pentru cele 2 stipendia de câte 60 fl. pentru ascultatori la scólele de agricultura dein patria.

§ 176. Dn. vicepresiedinte I. V. Rusu dein motivulu, că asociatiunea nóstra se deviena mai cunoscuta in atóra si pentru-cá se-si largésca legaturile de relatiune cu alte societati de felulu ei, propune si comitetulu primesce, a se pune in legatura si cu societatea istorica dein Pest'a „Történelmi társulat,“ care edà fói'a „Századunk,“ spre care scopu se i se tramétia numitei societati actele si fói'a asociatiunei transilvane.

§ 177. Dn. Z. Boiu, cá raportoriu alu comisiunei insarcinate cu esamenarea diuarielor si cu opinarea asupra cartiloru, ce ar fi de cumperatu pentru biblioteca, dein considerare că, intre cartile propuse spre cumperare s'ar afla unele opuri cu deosebire juridice si istorice de insemnatate, propuue si comitetulu primesce a cumpera numitele carti cu sum'a de 50 fl., care e se se aviseze la cassa spre solvire, cu aceea observare inse, că cartile, cari s'ar afla degiá odata in bibliotec'a asociatiunei, se se schimbe dein partea vendiatoriului prin altele de asemenea pretiu si valóre.

§ 178. Secret. II. presenta unu contu dela I. F. Schneider pentru 2 lampe de acatiatu, procurate pe sém'a cancelariei asociatiunei cu pretiulu de 11 fl. 56 cr.

Se primesce a se avisa la cass'a asociatiunei spre a se platí dein spesele extraordinarie.

§ 179. Secret. II. raportédia despre aretarea dlui advocatu Filepp in caus'a legatului lui Gallianu dein Erkisfalu. Dein raportulu dlui advocatu se vede, că proprietatea repausatului Gallianu pretiuita in 694 fl. 20 cr., s'au adjudecatu prin judecatori'a cerc. dein Tasnád Nr. 2928 ddo. 4. Oct. 1875 cá proprietate a asociatiunei sub Nr. 73 alu cartiloru fonduarie.

Fiendu-cá inse dein caus'a unei datorii de 343 fl. 99 cr. trasa in judecata si in esecutiune, numai prin aceea s'a potutu scapa pentru asociatiune, că Rever. dn. canonicu dein Gherl'a, Vas. Popu, au anticipatu sum'a de 343 fl. 99 cr., dein care apoi s'au platitu datorii'a; dn. advocatu cere deci, că onor. comitetu ce reintórca cātu mai ingraba numitului domnu Vas. Popu sum'a antioipata de densulu pentru asociatiunea transilvana. (Nr. 274/1875.) — Cu privire la aceea, că dein raportulu dlui advocatu Filepp nu se vede destulu de apriatu adeverat'a stare a lucrului:

Comitetulu decide, că dn. advocatu Filepp se se recerce a tramite incóce copia de pe inventariu, estrasu dein cartea funduaria, in scurtu tóte actele necesarie privitórie la lasamentulu lui Gallianu, si se faca totu odata o propunere despre modulu celu mai bunu, in care s'ar poté folosi numit'a possessiune dein partea asociatiunei. Ér' pàna la resolvirea causei, se iea dn. advocatu insusi numit'a possessiune in ingrigirea sa, despre ce la tempulu seu va raporta apoi in detaliu comitetului.

In cātu pentru impregiurarea cu Rever. dn. V. Popu, se hotaresce a i se esprime dein partea comitetului complacerea pentru zelulu aratatu in salvarea intereselor asociatiunei si intentiunea aceluia de a regula lucrulu, cātu i va fi cu potentia.

§ 180. Secret. II. aduce la cunoscienti'a comitetului o harthia, prin care dn. advocatu Popu Harsianu dein Abrudu arata, că ar fi cerutu intrevenirea tribunalului r. dein Alb'a-Iuli'a, pentru-cá se i se estradea dein partea avocatului M. Nicol'a actele referitórie la lasamentulu lui Iancu, incredintiatu lui spre mai departe urmare. (Nr. 273/1875.)

Se iea spre scientia.

§ 181. Secret. II. aduce lu cunoscienti'a comitetului, că tribunalulu reg. dein Bud'a-Pest'a au tramisu in copia testamentulu lui Georgiu Grabovski dein Pest'a, dein care se vede, că s'a testatu pe sém'a asociatiunei sum'a de 400 fl., ér' pe sém'a academiei sum'a de 300 fl. Nr. 293.

Comitetulu luandu cu placere in cunoscientia impartasirea aceluia testamentu, decide a se impoternici dn. I. caval. de Puscariu dein Pest'a pentru incasarea sumeloru indegitate, in numele asociatiunei.

§ 182. Secret. presenta opurile: 1) Kolozsvár története, Buda 1870. 2) Kolozsvár története világosító Rajzai, 1870. 3) Oklevéltár (Kolozsvár története első kötetéhez). Buda 1870, donate de auctoriulu Jakab Elek, directoriu alu archiului transilvanu in Pest'a. pe sém'a bibliotecei asociatiunei.

Comitetulu primesce cu placere darulu oferitu

si decide a se exprime numitului domnu si multia-
mita in scrisu dein partea comitetului.

§ 183, Secret. II. arata, cà au mai incursu pen-
tru biblioteca: 1) Programm der siebenb. sächsischen
landwirthschaftl. Lehranstalt zu Mediasch. 2) Rapor-
tulu anuale alu societatei „Romani'a juna“ dein Vien'a.

Se iea spre placuta scientia.

§ 184. Magistratulu orasienescu notifica sub Nr.
8516 ddto 6. Nov. 1875 intarirea mai inalta, ce au
obtienutu alegerile de presiedinte alu asociatiunei tran-
silvane in persón'a dlui consiliariu aulicu in pensiune
Iacobu Bolog'a si de vicepresiedinte a par. protop.
I. V. Rusu. (Nr. 278.)

Comitetulu o iea spre placuta scientia cu aceea,
cà resp. se se dea o copia de pe acelu actu de in-
tarire; ér' subcomitetului se se faca cunoscuta in modu
oficiosu obtinerea intaririi pomenitei alegeri.

Verificarea acestui procesu verbale se increde
domniloru membrii: Rusu, Hanni'a, Macellariu.

Sibiiu, datulu cá mai susu.

Iac. Bolog'a mp. Dr. D. Popoviciu Barcianu mp.
presiedinte. secret. II.

S'a perlesu si verificatu, Sibiiu 10. Dec. 1875.

I. V. Rusu mp. E. Macellariu mp. I. Hanni'a mp.

Pentru casu de mórte scriu si subscriu cu man'a-mi
propria urmatoriulu

TESTAMENTU.

1) Lasu si testeazu tóta averea mea mobila muierei mele
Anisi'a Popu.

2) Voiescu si dispunu, cà numit'a mea socia Anisi'a
Popu se folosésca liberu cas'a mea dein Deesiu de sub Nr.
308 a cartiei funduarie † Nr 1 alu seriei in uliti'a numita
Borsosuteza, pâna la mórte séu pâna se va marita, ér' drep-
tulu de proprietate 'lu testeazu asociatiunei transilvane pentru
literatur'a si cultur'a poporului romanu, cu resiedinti'a in Si-
biiu, asia cá folosinti'a se remana pe langa numit'a-mi socia,
precum am atinsu in acestu punctu mai susu. Totu odata re-
comendu numitei asociatiuni, cà déca voiu poté zidí pe acestu
locu o casa solida si mai acomodata, se se folosésca acést'a
pentru scóla de fetitie, de confessiunea gr. catholica si gr.
orientale, séu de quartiru pentru invetiátoria si privata, care
va instruí fetele in limb'a romanésca — remanendu dreptulu
de proprietate pre langa numit'a asociatiune.

Cas'a si tóte edificiele si gradin'a dein Solona, carea se
afla inserisa in cartea funduaria protocolulu Nr. 3 A. I. n.
seriei 1 numerii topogr. 51, 52, 53 le lasu si testeazu scólei
populare gr. catholice in Solon'a, pentru-cá gradin'a se se
folosésca de scóla de pomi si de modelu de gradinaria, le-
gumaria etc., unde pruncii si fetitiile se invetie, in praxi
cultur'a de pomaritu si gradinaritu, in casa se póta invetia-
toriulu avé quartiru; pentru ajutorarea, respective sustienerea
invetiatoriului confessionalu lasu totu acestei scóle si dein pa-
mentele estravilane si anume: La cruce aratoriu si rítu, Nr. prot.
fund. 3 Nr. seriei 13 topogr. 498,499, Nr. topogr. 329 ara-
toriu, care este dein gresiéla scrisu in protocolulu fund. fra-

telui meu Andreiu Czicze si muierei Rosali'a Prodanu; —
acést'a parcella am cumperatu-o dela Koszte Georgie inca in
tempi mai vechi, si prin impartire inca mi s'a venitu mie, si
o folosescu si acum cá proprietate. — totu in protoc. fund.
3 n. serie 7, 8 topogr. 221/4, 222/4, 221/8 (pe podu) — apoi
n. seriei 11 n. top. 376/1, 377/1; 378/1 (la merizus) n. seriei
16, Nr. top. 640 (sub Gergeliu) n. seriei 17, n. top. 645
(dupa gradin'a lui Csermestán Ioanu) si n. seriei 22 n. top.
881/1 (pe helti). Totu-odata voiescu cá invetiatorii se se de-
numésca prin venerabilulu ordinariatu in casu de cualifica-
tiune egala cu preferintia dein consangeni mei, si de nu voru
fi dein comun'a Solon'a.

4) Tóte celelalte parcele estravilane, care se cuprindu
in protocolulu funduaria Nr. 3 si Nr. 66 A † 1, n. parcelei
971/2 si Nr. prot. 83 A † 1 n. top. 901, 902 (mór'a séa
competenti'a dein ea le lasu si testeazu Todorei Rusu nascuta
Koltze in Solon'a, care-mi grigesce si acum de tóta averea
mea in Solon'a, — cu acea obligare, cá se solvéscá sum'a
de 95 fl. val. a., care o am oferitu academiei de dreptu ro-
mane, ce se va infientia. — Dreptulu de paduritu in padurea
comunale inca se se tiena de numit'a Todora Rusu; inse
dreptulu regale 'lu lasu nepotiloru dela sor'a Munteanu.

5) Capitalulu de 180 fl v. a., care a fostu pe langa ipo-
tecarea unei vinei in Szakats, imprumutatu lui Bikfalvi Lajos
in Tasnad, 'lu lasu nepotului acestuia datornicu cu nume
Ludovicu Bartha, fiulu fetei lui Bikfalvi.

Acestu testamentu l'am scrisu si subscriu cu man'a-mi
propria in Desiu 24. Ianuariu (st. n.) 1875.

Ioanu Titie mp.

Kihirdetetett Dées 1875 Május 3-án.

Irink Endre s. k.

Nagy Lajos s. k.

Ezen másolatnak a Déesi kir. Törvényszék levéltárá-
ban levő eredeti bélyegtelen okirattali őszhangzását igazolja,
a Déesi kir. törvényszék levéltárnoka, azon megjegyzéssel,
miszerint ezen másolat a fél által lett kiállítva.

Dées 1875 évi Augustus hó 3-án.

(L. S.) Benne Károly s. k.
irattárnok.

Consemnarea

baniloru incursi la comitetulu asociat. dela siedinti'a dein 2.
Nov. pâna la siedinti'a dein 7. Dec. 1875.

Dela dn. Nic. Prosteanu tacsá de membru ord. pe an.
187²/₄ 5. fl. — DD. dr. Const. Moasilu si dr. Alexi, profe-
sori gimn. in Naseudu cá tacsé pentru diploma à 1 fl., 2 fl.
— Dn. Ignatiu Veres, directoriu gimn. in Sibiiu, prenume-
ratiane la „Transilvani'a“ pe a. 1875 3 fl. — Dn. Georgie
Baritiu tacsá de membru pe a. 187⁵/₆ 5 fl.

Sibiiu, in 7. Dec. 1875.

Dr. D. P. Barcianu,
secret. II.

C O N V O C A R E.

Pe 1. Ianuarie st. v. 1876 la 11 óre in localul casinei romane din Clusiu se va tiené adunarea generale a interessatiloru la infintierea unei scóle de fetitiei acolo. Statutele fondului respectivu suntu aprobate de in. regimu si acum se va lua inainte constituirea definitiva a administratiunei fondului numitei scóle. Convocarea se face prin presedintele interimale A. Lazaru si notariulu Dr. Gregoriu Silasi.

BIBLIOGRAFIA.

(Pentru comercianti.) Tarifa de vama a Romaniei se afla de vendiare la tóte librariile, anume si aici in Brasiovu la dn. H. Zeidner.

La aceeași libraria se afla si operele publicate in romanesce de dn. B. V. Vermont, atátu cele anuntiate in acésta fóia, cátu si altele care se voru anuntia in altu Nr.

Invitare de prenumeratiune la „Scól'a romana.“

„Scól'a romana“ va esí in tóta Vinerea, fia-care numeru de câte o cóla in marimea si formatulu de fácia. Pretiulu e: pe unu anu intregu 5 fl., pe diumetate 2 fl. 50 cr. Pentru Romani'a se mai adauge inca porto, pe anu 1 fl. v. a. Pentru insertiuni se respundu câte 5 cr. de síru, si inca 30 cr. pentru timbru de fia-care publicare. Prenumeratiunile si corespondintiele suntu a se adresa franco la Redactiunea „Scólei romane“ in Sibiiu (Hermannstad, Nagy-Szeben); ele se facu mai bine si mai siguru priu asia numitele asignate postale (Postanweisung), cari se capeta la tóte postele cu 5 cr. un'a. Tramitiendu-se banii in epistole, post'a garantéza numai despre epistola, nu inse si despre sum'a baniloru. Domnii prenumeranti se binevoiesca a-si scrie adresele legibilu si acnratu, aratandu totu-deaun'a si post'a ultima.

Numerulu 1 cá numeru de proba se tramete toturoru franco si gratisu. Cei ce nu l'aru fi primitu deja si aru dorí a-lu avé, se binevoiesca a se adresá la redactiune in Sibiiu, cerendu-lu simplu prin unu biletu de corespondintia, carele asemenea se capeta la tóte postele cu 2 cr. Fia-care prenumerantu, abonandu-se definitivu, se binevoiesca a ne spune espresu, de a primitu au nu numerulu primu. Abonamientele se se faca cátu se póte de timpuriu, cá se ne scimu orientá cu numerulu esemplariiloru de tiparitu in venitoriu.

Ne adresamu specialu cátra domnii invetiatori cu rogarea, cá se nu pregete a lucrá pentru latírea „Scólei romane“ in cerculu cunoscutiloru lor. Colectantiloru se dá dela 10 esemplaria unulu rabatu.

Administratiunea.

Unu cerculariu consistoriale arata, cá carticica a intitulata „Istori'a Ungariei pentru scólele poporale,“ de dr. Nic. Popu, profesoriu la gimn. rom. dein Brasiovu, s'a aprobatu de senatulu scola-

sticu archidiececanu, si se recomanda resp. inspectorate si invetiatoriloru spre folosire. Recomendamu si noi acésta carticica, cá unu manualu de totu corespundietoriu atatu in privintia didactica, catu si in privintia cuprinsului seu, spre intróducere prin tóte scólele poporale romane. Se afla de vendiare la auctoriulu. Pretiulu 25 cr. Espeditiunea si portulu franco.

FULGA de Grigoriu H. Grandea, a 4. editiune, la biroulu Albin'a Pindului in Bucuresci cu 3 franci.

CHART'A ROMANIEI si a tieriloru vecine de I. V. Massaloup cu 6 lei se afla la tóte librariile din Bucuresci.

HORATIU. Tragedia de P. Corneille tradusa in versuri de G. Sionu. Bucuresci.

Poesiele renumitulu nostru poetu V. Alesandri „Doine si lacrimiórie, margaritarele, pasteluri si legende“ in editiune fórté frumósa in dóua volume. Pretiulu 10 lei séu 4 fl. 40 cr. v. a. Partea antaia a opereloru: Teatru, 4 volume costa 20 lei.

CONTES'A FALSA. novela, tradusa din limb'a germana. Pretiulu 2 lei noui.

BLONDINULU DIN NAMUR si PASIA DELA BUDA, doue novele de Zschoke, traduse din limb'a germana. Pretiulu 1 leu 50 bani.

WERTHER, romanu de Göthe, tradusu din limb'a germana. Pretiulu 2 lei noui.

Editiune pe chartia velina, cu portretulu chalcograficu alu lui Göthe, pretiulu 4 lei noui.

PLUTASIULU, naratiune americana, de F. Gerstäcker, tradusa din limb'a germana, pretiulu 1 leu 50 bani.

Aceste carti se afla in depositu generalu la librari'a Socecu & Comp. strad'a Mogosióiei Nr. 7 in Bucuresci.

A esitu de sub tipariu si se afla in editiune in librari'a lu Fr. Michaelis in Sibiiu: „Stilistic'a limbei romane“ pentru scólele gimnasiali, reali si preparandiali, de Iosifu Tempea, preotu si profes. gimn. dein Lugosiu. Opulu care se recomanda pentru manuducere in diverse afaceri scripturistice, costa 30 cr.

Aparatu metricu de scól'a constatatoriu din 12 obiecte, cu pretiulu fórté effinu de 5 fl. v. a.

Condițiunile de abonamentu la Transilvani'a se vedu in frunte. Pretiulu se tramite pe anulu intregu inainte la cass'a onor. Comitetu alu asociatiunei transilvane in Sibiiu.